

Duygusal Zeka De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Duygusal Zeka De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20395>

Özet

Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği, **duygusal zeka** düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiş veya uluslararası bir kaynaktan **uyarlama** yoluyla Türkçeye kazandırılmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin bilinen en erken kullanımı, F. E. Ergin tarafından 2000 yılında hazırlanan bir yüksek lisans tezinde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu tez, üniversite öğrencilerinin sahip oldukları **duygusal zeka** düzeyi ile Cattell'in 16 Kişilik Özelliği (16 PF) arasındaki ilişkiyi araştırmayı hedeflemiştir. Ölçek, bireylerin duygularını tanıma, anlama, yönetme ve kullanma yeteneklerini değerlendiren maddelerden oluşmaktadır, ancak adaptasyon sürecine dair ayrıntılı psikometrik raporlar (geçerlik ve güvenirlik katsayıları) orijinal kaynaktan eksiktir.

Anahtar Kelimeler

Duygusal Zeka, **Uyarlama**, Üniversite Öğrencileri, Psikometrik Ölçek, 16 PF, Yüksek Lisans Tezi.

Yazarlar

Ergin, F. E. (Uyarlayan ve Uygulayan).

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **duygusal zeka** seviyelerini standardize edilmiş bir şekilde ölçmektir. Ergin (2000) çalışmasında bu ölçeği kullanarak, üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin, yaygın olarak kabul görmüş **kişilik özellikleri** (16 PF) ile nasıl bir korelasyon gösterdiğini saptamayı amaçlamıştır. Bu çalışmada, duygusal zeka yapısının kişilik teorileri içindeki yerini belirlemeye yönelik önemli bir adım teşkil etmektedir.

Ölçek, klinik veya akademik araştırmalarda kullanıma uygun olup, özellikle eğitim psikolojisi ve gelişim psikolojisi alanlarında bireylerin duygusal yeterliliklerini değerlendirme ihtiyacına yanıt vermektedir. Uyarlama süreci, ölçeğin kültürel ve dilsel bağlamda Türk popülasyonuna uygunluğunu sağlamayı amaçlamıştır.

Yapı

Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği, psikolojideki en önemli yapılardan biri olan **Duygusal Zeka** (DZ) kavramını ölçmektedir. Duygusal zeka, genellikle dört temel alanda incelenen bir yetenekler bütünü olarak tanımlanır:

Duyguların Algılanması: Kendinde ve başkalarında duyguların doğru bir şekilde tanıma yeteneği.

Duyguların Kullanılması: Düzenlemeyi kolaylaştırmak için duygusal bilgileri kullanma yeteneği.

Duyguların Anılması: Duygusal dilleri anlama ve karmaşık duygusal ilişkileri kavrama yeteneği.

Duygular? Yönetme: Hem kendindeki hem de başkalarındaki duygular? düzenleme yetene?i.

Bu ölçek, muhtemelen bu alt boyutlardan birini veya birkaçın? kapsayarak, katılımcının duygusal yeterliliklerindeki genel seviyesini belirlemek üzere tasarlanmıştır. Ancak, uyarlanan ölçeğin hangi spesifik DZ modeline (örneğin, Mayer ve Salovey'in Yetenek Modeli ya da Bar-On'un Karma Modeli) dayandığına dair detaylar orijinal kaynakta açıkça belirtilmemiştir.

Geçerlik

Ölçeğin kaynak içeriğinde **Geçerlik** bilgisi mevcut değildir (belirtilen değer: -). Adaptasyon çalışmalarında geçerlik, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı ölçüp ölçmediğini gösteren kritik bir aşamadır.

Bir uyarlama çalışmasında beklenen geçerlik türleri şunlardır:

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin teorik yapılarını doğrulamak için Faktör Analizi kullanılması.

Kriter Geçerliliği: Ölçek puanlarının, duygusal zeka ile teorik olarak ilişkili olması beklenen diğer ölçütlerle (örneğin, akademik başarı, yaşam doyumu veya 16 PF gibi kişilik envanterleri) korelasyonu.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, duygusal zeka yapısının tüm boyutlarını yeterince temsil edip edmediği.

Ergin'in çalışmasında 16 PF ile ilişkisi incelenmiş olması, **Yakınsak/Ayrılan geçerlik** çalışmalarının bir parçası olarak değerlendirilebilir, ancak bu analizlerin sonuçları ve yapısal geçerlik kanıtları hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin kaynak içeriğinde **Güvenirlik** bilgisi mevcut değildir (belirtilen değer: -). Güvenirlik, ölçeğin tutarlı ve kararlı ölçümler yapma yeteneğini ifade eder.

Uyarlanan bir ölçekten beklenen başlıca güvenilirlik yöntemleri şunlardır:

Ç Tutarlılık Güvenirliği: Maddelerin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması. Yüksek bir alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verip vermediğinin kontrol edilmesi.

Yarıya Bölme Güvenirliği: Ölçek maddelerinin rastgele iki yarıya bölündüğünde elde edilen puanlar arasındaki korelasyonun incelenmesi.

Her ne kadar kaynakta belirtilmese de, 2000 yılında yapılan bir yüksek lisans tezinde bu tür

güvenirlilik analizlerinin yapılması olması kuvvetle muhtemeldir; ancak bu katsayılar mevcut özet bilgide yer almamaktadır.

Faktör Analizi

Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği bir **uyarlama** olduğu için, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk popülasyonunda da korunup korunmadığını test etmek amacıyla Faktör Analizi (Açıklayıcı veya Doğrulayıcı) yapılmıştır.

Faktör analizinin amacı, ölçekteki çok sayıda maddenin altında yatan temel boyutlar (faktörleri) ortaya çıkarmaktır. Duygusal zeka gibi çok boyutlu bir yapıyı ölçen araçlarda, analiz sonuçlarının orijinal ölçeğin teorik alt boyutları (örneğin, duygusal algı, duygusal düzenleme) yansıtması beklenir. Orijinal kaynakta faktör analizi sonuçlarına dair spesifik bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Scale). Derecelendirme formatı orijinal kaynakta belirtilmemiştir (Likert tipi veya farklı bir format olabilir).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Akademik Popülasyon (Öğrenciler)

Yaş Grubu: Genç Yetkinlik (Ortalama üniversite öğrencisi yaşı)

Popülasyon Detayları: Selçuk Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite öğrencileri.

Test Metodolojisi: Duygusal zeka düzeylerini nicel olarak ölçmeye dayalı anket metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Duygusal Yetkinlik, Öğrenci Popülasyonu, 16 Kişilik Faktörü, Lisansüstü Araştırma, Konya.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilinmiyor

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Bilinmiyor (Tez dönemi itibarıyla Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ile ilişkilidir.)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, F. E. Ergin tarafından **2000** yılında tamamlanan yüksek lisans tezinde kullanılmıştır. Ölçeğin ticari kullanım ve izin gereklilikleri hakkında spesifik bir bilgi bulunmamaktadır; ancak akademik bir tezde kullanım olması nedeniyle, kullanım izinleri için tez yazarından veya tez danışmanından bilgi alınması gerekebilir. Ölçeğin orijinal PDF versiyonu kaynakta mevcut değildir.

Kaynaklar

Ergin, F. E. (2000). *Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zeka düzeyi ile 16 kişilik özelliği arasındaki ilişki üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Bu nedenle maddeler burada listelenememiştir. Detaylı bilgi için Ergin (2000) yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.